

CÜCE KİTABI KİTAP TANITIMI-DEĞERLENDİRME

Emine Gürsoy NASKALİ, **Cüce Kitabı**, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2021,
208 s., ISBN: 978-605-7819-84-0

RUMEYSA NUR KARAGÖZ ARAS*

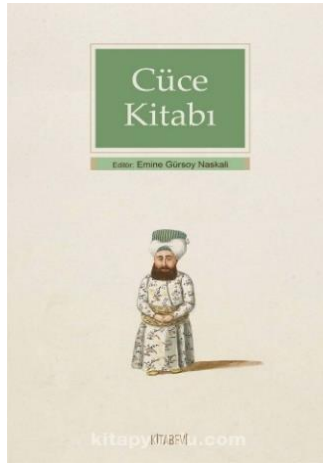

KİTAP İNCELEMESİ

Geliş Tarihi: 21.08.2021

Kabul Tarihi:21.09.2021

Atf Bilgisi: Karagöz Aras, R.
N. (2021). Cüce Kitabı, Kitap
Tanıtımı-Değerlendirme.
HARS AKADEMİ, 4 (8),
737-745.

“Bana nisbet diş budak
Penbe gibi yumuşak
Boyumu ölç işte bak
Bir buçuk endazeyim”*

2020 ve 2021 yılında arka arkaya iki tane cüce kitabı çıkmıştır. İlki Kürşat Efe imzalı kitapta yazar, Emine Naskali Gürsoy’un yönlendirmeleri ile çalışmasını kitaba dönüştürdüğünü

anlatıyor ve bir editörlük yayını olan burada söz edilecek ikinci kitabın basımını da bir yandan haber veriyordu. Şimdi cüce kavramına münhasır iki eser, Türk edebiyatı kaynakları arasına girmiş bulunmaktadır. Ramazanlarda kültürün önemli bir parçası da Hacivat ve Karagöz’dür. Bu gölge oyununda yer alan Hacivat ve Karagöz gibi birçok tipten birinin de Beberuhi olduğu biliniyor muydu? Kendi deyimiyle boyu bir buçuk endaze olan bu cücenin, değeri de boyu kadar mıdır dense “Hayır, dev gibidir” cevabını duyacak gibi kulaklar. Peki, sadece Beberuhi mi? Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalındaki cüceler gibi daha nice si...

* Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi, Trabzon.
rumiedebiyat@gmail.com / ORCID: 0000-0001-6858-1671

* Çeşme, Kanlı Nigâr ve Şairlik/Aşıklık oyununda söylenen şarkı; (Kudret 2013: 337, 583, 981).

İşte bu küçük insan, büyütle bakıp onun hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler için Kitabevi yayınlarından çıkan Emine Gürsoy Naskali'nin editörlüğünü yaptığı *Cüce Kitabı* dikkat çekici bilgiler içermektedir.

Üç bölümden oluşan bu kitabın ilk sayfalarında Emine Gürsoy Naskali tarafından kaleme alınmış kısa bir "Giriş" bölümü yer almaktadır.

Kitabın ilk bölümü olan "Tarihte Cüceler" başlığı altında üç alt başlığa yer verilmiştir. Bu başlıklar sırasıyla; "Eski Yakındoğu'da Cücelik ve Cüceler: Mısır ve Mezopotamya", "Eski Yunan ve Roma Dünyasında Cücelik" ve "Türk Kültüründe Cüceler" şeklindedir.

Her algı toplumdan topluma değişiklikler gösterir. Birinin iyi bildiği diğeri için kötülük arz edebilir. Bazı fiziksel engel durumları bu durumu örneklendirmektedir. Bazı toplumlar için bu engeller ilahi bir cezalandırma sayılırken bazı toplumlar için ise kutsaldır. Bu gibi durumları "Eski Yakındoğu'da Cücelik ve Cüceler; Mısır ve Mezopotamya" (s. 5-29) adlı yazısında Gökhan Kağnıcı kaleme almıştır.

Eski Mısır'ın anıtsal yapılara olan düşkünlüğünün bu araştırma için bol malzeme sağladığından söz eden yazar, o zamanlarda cücelerin toplumun doğal bir parçası olduğunu ifade eder. Diğer insanlar tarafından ötekileştirilmemiş olan cücelerin, bir yandan da toplumsal statü olarak daha "aşağıda/düşük olma" kimlikleri de vardır. Şu bir gerçektir ki ne kadar ayrıştırılmamış olsalar da yönetme gibi yüksek makamlarda bulunmaları uygun olmayan varlıklar olarak görülmüşlerdir. Bu çıkarımlara da yazar, metaforlarda yer alan benzetmeler, kinayeler aracılığıyla vardığını ifade etmektedir. Ardından da akıllara gelebilecek olan "peki, bu cüceler Eski Mısır'da hangi konumdaydılar?" sorusuna cevap vermektedir. Cüceler; yeteneklerine, cinsiyetlerine ve yaş durumlarına göre çeşitli görevlerde bulunmuşlardır. Cüceler, sadece eğlence aracı olarak görülmemişlerdir. Hastabakıcı, ebe, evcil hayvan bakıcısı, kuş avcısı, taşımacı, dokumacı hatta önemli mevkilerden olan rahiplik gibi şaşılacak görevlerde buldukları paragraflar arasında yer almıştır.

Yukarıdaki bilgilerin yanı sıra cücelerin de normal insanlar gibi hatta kendilerinden boy bakımından daha uzun kişilerle evlendiği ve kendilerinden daha uzun çocuklara sahip olduğu bilgisi de verilmiştir. Bu yazıdaki dikkat çekici mesele ise bazı cücelerin cenazelerine yoğun katılım olduğudur. Bu da daha çok beraber defnedildikleri seçkin kimseler sebebiyledir. Yeri gelmişken önemli bir ayrıntı da burada yer almıştır ki bu ayrıntı, bu seçkin kişiler için cücelerin çok değerli bir hazine gibi oldukları ve onlara büyük bir merak duyulduğudur.

Bu merakın kaynağı da cücelerin ilahi özelliklere sahip olduğunu düşündüren dini bir inanıştır. Bir Firavun ve valisi arasında bu hususta geçen konuşmayı merak edenler, bu yazıyı gözden geçirmelidir.

Mısır'a karşılık olarak Eski Mezopotamya'da cücelerin akıbeti nasıldır? Mezopotamya'da da tıpkı Mısır'daki gibi cüceler toplum tarafından dışlanmamış hatta ilahi bir işaret taşıdıkları düşünülmüştür. Bu işarete örnek olarak da yazar, Şumma İzbu serisindeki "Eğer bir kadın, erkek bir cüce doğurursa, adamın evi dağılacaktır" ifadesini vermiştir.

Eski Mezopotamyalılar fiziksel ve zihinsel açıdan farklı olan insanları toplumdan dışlamaz, onları yalnızlaştırıp ötekileştirmez ve hatta ölüme terk etmezler. Bu yazının sonuç bölümünde yazar, Mısır ve Mezopotamya yazılı ve ikonografik kaynaklardaki cücelerle ilgili kayıtlar ve betimlemelerin bu insanların Eski Yakındoğu'da özellikle saraylarda ve kamusal alanlarda yalnızca eğlence kültürünün vazgeçilmez bireyleri olarak görülmediklerini gösterdiğini ifade etmiştir. Yazı, tarihteki cücelerin meraklısı olanlara bilgilendirici bir metin olma özelliği taşımaktadır.

"Tarihte Cüce" konusunda yazılmış olan ikinci makale, "Eski Yunan ve Roma Dünyasında Cücelik" (s. 31-43)tir. Ümran Ozan Karahan tarafından kaleme alınan bu makale Eski Yunan ve Roma'da cücelik algısından bahsetmektedir. Yazar, cüceler hakkındaki bilgilere tiyatro ve mezar kabartmaları, vazo resimleri, mozaikler ve heykeller aracılığıyla ulaşılabildiğini belirtmektedir.

Bu makalede diğer makaleden farklı olarak Eski Yunan'da cüce kadın az rastlanan bir figür olarak dikkatlere sunulur. Bunun da kadın vücudunun anormalliğinin erkek anormalliğinden daha rahatsız edici olarak görülmesinden kaynaklanabileceğine dikkat çekilir.

Eski Yunan'da cüceler; sakallı, bıyıklı ve kel kafalı olarak tasvir edilmiştir. Bunun nedeninin onları çocuklardan ayırt etmek olabileceği ifade edilmiştir. Bu medeniyette, cücelere karşı bir saygı söz konusudur.

Cüceler, Eski Roma'da eğlence dünyasının figürlerindedir. Yazar, kaynakların cücelerin büyümesinin engellenmesi için kafeslerde tutulduklarına işaret eden "Ucube Pazar" adlı bir yerde satıldıkları bilgisini de vermektedir.

Makalenin devamında ise, Eski Roma’da cücelerin evlerde bulundurulmasının üst seviyede bir statüyü ifade ettiğinden söz edilmektedir. Yazar, yazılı kaynaklardan yola çıkarak bu kültürlerin büyüme bozukluklarını her zaman dikkat çekici bulduğunu ve bu sınırlı büyümeyi bir handikap olarak görmediklerini ifade etmiştir.

“Tarihte Cüce” bölümünün üçüncü ve son başlığı İrfan Polat’ın kaleme aldığı “Türk Kültüründe Cüceler” (s. 45-65) adlı makalesidir. Bu makalenin giriş bölümünde yazar, Türk dilinin bilinen ilk sözlüğü *Dîvânü Lugâti’t-Türk*’te cüce kavramına yer vermiştir. *Dîvânü Lugâti’t-Türk*’te bu kavram için kısa boylu anlamında “çöküt” kelimesinin kullanıldığını ifade eden yazar, Türk dünyasında cüce kavramına verilen farklı adlandırmalara da yer vermiştir. Yazar, cüce kavramının tanımı ile makalesindeki dört başlıktan ilkinde geçiş yapmıştır. Bu başlık “Cüceler ve Cücelik, Olağanüstü Bir Varlık Olarak Cüce” adını taşımaktadır.

Bu bölümde elfler, dwarflar, gnomeler ve cücelerden bahsedilmektedir. Elf adını taşıyan varlıkların şehirli ve kırsal olarak iki gruba ayrıldığından söz edilen makalede, bu varlıkların birçok olağanüstü özelliğe sahip olduğu ifade edilerek bu minvalde iyi ve kötü özellikleri olduğu da eklenmiştir.

Dwarfların ise kökeninin İskandinavya olduğu ve mitolojiye göre Dev Ymir’in ölü bedenindeki kurtçuklardan yaratıldıkları ifade edilmiştir. Bu varlıkların görünüşlerine ve görüldükleri yere göre adlandırıldıklarından söz edilmekle birlikte bu adlandırmalara; “kilerin küçük adamı, fırının küçük adamı, küçük gri adam, kırmızı ceket, parmak, kalın kafa, küçük oğlan” gibi örnekler verilmiştir.

Gnomelerin halk kültürünün bir parçası olmadığını ifade eden yazar, onların Kuzey Avrupa mitolojisinde cüceye benzeyen, özel hazinelerin bekçiliğini yapan ve dünyanın iç kısımlarında yaşayan küçük şeytanlar olduğu bilgisini dikkatlere sunmuştur.

Çin’in eski metinlerinde de söz edilen cücelerin yaşadığı özel toprakların bulunduğu, bu toprakların ya en güneyde ya da en kuzeyde yer aldığı, Çin’in içinde de cücelerin bir ülkesinin bulunduğu ve bu ülkeden saray soytarılarının geldiğine inanıldığı gibi bilgilere yer verilmiştir.

Makalenin ikinci başlığı dikkat çekici bir ada sahiptir: “Ye’cûc ve Me’cûc – Cücelik İlişkisi”. Bilindiği üzere Kur’an’ı Kerim’de Ye’cûc ve Me’cûc adlı insan cinsinden iki kabile olduğundan ve kıyamet zamanı gökte açılacak olan set ile ortaya çıkacaklarından söz edilir.

Bu konu zaman zaman insanların ilgisini çekmiştir. İşte bu merakı az da olsa gidermek adına ele alınmış dikkate değer bu başlık, konunun cücelikle ilişkisine değinmektedir.

Zülkarneyn ile zikredilen bu iki kavram, “ecic” kökünden türemiş olup “ateş”, “kıvılcım” manalarına gelmektedir. Yazar, bu başlıkta Fahreddîn Er-Razî’nin Kehf sûresine yapmış olduğu tefsirde Ye’cüc ve Me’cüc ile ilgili iki görüşünü de ele almıştır.

Yazar, makalenin devamında cücelere ait farklı görüşlere yer vermiştir. Bu görüşlerin bazısına göre tüm bilgiler uydurma yani İsrailiyat bazısına göre ise hadislerle tespit edilmiştir. Makalede, Ebu Sa’id radiyallahu anhin anlatmış olduğu Rasullahın “Kıyamet günü Aziz ve Celil olan Allah: ‘Ey Âdem!’ diye seslenir. Âdem: ‘Ey Rabbim buyur, emrindeyim, bütün hayırlar senin elindedir!’ der. Şöyle bir nidada bulunulur: ‘Allah sana, cehennem hey’etini çıkarmanı emrediyor!’ Âdem sorar: ‘Ey Rabbim, cehennem hey’eti ne kadardır?’ ‘Her binden dokuz yüz doksan dokuzu!’

İşte ‘hamilelerin çocuğunu düşürdüğü, çocukların ihtiyarladığı, insanların sarhoş olmadıkları halde azabın şiddetinden sarhoşa döneceklerini göreceğin zaman bu zamandır.’ Bu haber ashaba çok ağır geldi. Öyle ki yüzlerinin rengi değişti:

‘Ey Allah’ın Resulü! dediler, bu binde bir içine hangimiz gireceğiz?’

‘Ye’cüc ve Me’cüc’den binde dokuz yüz doksan dokuz, sizden ise bir olacak. Şunu da bilin: Siz insanlar arasında, beyaz bir öküzde siyah bir kıl veya siyah bir öküzde beyaz bir kıl durumundasınız.’”² şeklinde buyurduğu gibi hadislere yer verilmiştir.

Yazarın makalesinde kaynakların yer verdiği ölçüde değinmiş olduğu üçüncü başlık, “Türk Kültüründe Cüceler” adını taşımaktadır. Osmanlı Devleti’nin 15. yüzyıldan itibaren padişahları eğlendirmek amacıyla soytarılık yapan, çoğu zaman “ağa” unvanı verilen, padişahın öldürülmesini emrettiği şehzadeler ile bazı paşaları boğma görevi üstlenen, kamusal bir görünürlük kazanmak amacıyla başta çeşme olmak üzere mimari eserler yaptıran cücelerin işlevinin temelde hükümdarların olağanüstü niteliklerini vurgulamak olduğu da makalede dile getirilmiştir.

Yazarın yer verdiği son başlık “Türk Masal ve Efsanelerinde Cücelik”tir. Bu başlık altında yazar, birçok ilden derlenen masalarda cücelerin yer aldığından bahseder. Bu masalların çoğunda cücelerin boyunun bir, sakalının iki karış olduğundan ve sözleriyle

² Buhârî, Tefsir, Hac 1, Enbiya 7, Rikak 46, Tevhid 32; Müslim, İman 379.

insanları taşa çevirebildiklerinden söz edilmiştir. Bu cücelere de “Berbürüçığaz, Alkarısı, Talaz” gibi masal tiplerinden örnekler vermiştir.

Makalenin “Sonuç” bölümünde ise yazar, Türk dünyasında cücelik anlayışının kutsal bir mana taşıdığına buna nazaran da Türkiye sahasında bu kutsallığın bozulduğu görüşünü dile getirmiştir.

*Cüce Kitabı*nda yer alan ikinci bölüm, “Edebiyatta Cüce” hakkında incelemelerin yapıldığı altı makaleden oluşmaktadır.

Bu bölümün ilk makalesi, Cihan Tatlıkatık’ın kaleme aldığı, “Osmanlı Şiirinde Cüce” (s. 69-84)dir. Yazara göre, cüceler edebiyatta çok önemli bir yere sahiptir. Yazar, makalesinde ilk olarak Osmanlı sarayındaki cüceleri ele almıştır. Sarayda soytarı/cüce bulundurma geleneğini Yıldırım Bayezid’in başlattığı ve cücelerin zaman zaman padişahların sohbet arkadaşları olduklarına dair bilgiler vardır. Osmanlı sarayında cücelerin konumu için denilebilir ki sarayda bulunmaları padişahların hayra çok önem vermeleri ve cücelerin de bu hayrın müsebbibi olmaları nedeniyledir. Kimi zaman cücelerin, sarayın nazarlığı olarak görüldüklerine dair bilgiler makalede yer almıştır.

İkinci konu olarak yazar, Osmanlı şiirindeki cüceleri ele almıştır. Divan ve mesnevileri taramış ve yedi şiirde cücelerden bahsedildiğini görmüştür. Bu şiirlerin ilki Nabî’nin bir cücenin ağzından yazdığı “Ez Lisân-ı Cüce” adlı şiirdir. Bu şiirde padişahın düşmanlarına kendi bedeninin kusurlarına sahip olmaları için beddualar edilir:

“Kim eylemezse pâdişehüm sana ser-fürû

Olsun vücûdı mesh benüm hilkatüm gibi”³

İkinci örnek ise, İzzet Ali Paşa’nın divanında yer alan bir lugazdır. Lugazlar, bilindiği üzere manzum bilmece olup “Nedür ol”, “Nedür kim”, “Ol nedür” gibi kalıp ifadelerden oluşur. Şairin “Nedür ol” suret-i ‘acib ü garîb” sorusuyla başlayan bu lugazlarda verilen ipuçları genellikle dış görünüş ile alakalıdır.

Bu bölümde sırasıyla Vahyî’nin cevabı ‘ağaç’ olan cüceye benzettiği bilmececi, Keçecizade İzzet Molla’nın sürgünde kaldığı yerde ancak cücelerin yaşayabileceğini kinayeli bir dille anlattığı beyiti, Nevîzade Atâyî’nin fitnecilerin kısa boylu insanlar olduğunu anlattığı bir hikayesi, Gelibolulu Mustafa Alî’nin kaleme almış olduğu

³ “Padişahım kim sana boyun eğmezse ve sana itaat etmezse, onun vücudu da benim yaratılışında olduğu gibi değişikliğe uğrasın, yani vücudu çarpık çurpuk olsun.” (Nabi Divanı Cilt. II, s. 1134, 7. Kıt’a).

cülusiyyesinde sarayın cücelerden temizlenmesinin faydalarından bahsetmesi ve Kelâmî'nin Cüce Abdüllatif'in vefatı için yazdığı bir kıt'a gibi örnekler dikkatlere sunulmuştur.

Tüm bunlara ek olarak bu makalede bir de atasözlerine yer verilmiştir. Tarih boyunca kısa boylu insanların fitneci olduğunun düşünüldüğüne ve bu inanışın birçok milletin atasözlerinde yer bulduğuna değinen yazar, “Boydan kesat, içi fesat”, “Yere yakın olandan kork”, “Bacak kadar boyu var türlü türlü huyu var” gibi örnekleri vermiştir.

“Edebiyatta Cüce” başlığında yer alan ikinci makale, Dursun Ali Tökel'in kaleme aldığı “Nabi'nin İmgesel Cücesi” (s. 85- 96) başlığını taşır. Yazar, kendi ifadeleriyle de makalesinde uçsuz bucaksız bir ummana dalar ve sonsuz bir hazinenin kapağını aralar. Bu hazineden bazı imgeleri gözler önüne sermeye gayret gösterir. Şiirin dilinden, cücenin şairin nesi olduğundan, saray ve cücelerden söz eden yazar, cücenin cüce olmaktan çıktığını ve fiziki yapısı ve görünümüyle bir methiye ve zemmiyenin aracı olduğunu vurgular.

Makalede cücelerin kusurlarının kıt'alara yansıdığı dünyanın kapılarının aralanabileceği makaledir.

Üçüncü ve Elif Şebnem Demirci'nin “Grimm Masallarında Cüce İmgesi” (s. 97- 111) adını taşıyan makalesi okuyucuyu büyük Kaf Dağlarına, sihirli değneklerin hayallerimizi süsleyen gücüne, lezzetli şekerlemelere ve en önemlisi bu kadar maceranın sonunda çok değerli dersler alınacak çocukluğa götürmekle birlikte dikkate değer bilgileri de paragraflar arasında okuyucuya sunmaktadır. Burada yer alan masalarda cücelerin küçüklüğüne nazaran nasıl devleştikleri ve büyük bir anlam ifade ettikleri görülmektedir. Bu cüceler masalarda hangi işlevlerde kullanılır? Cüceler; dilekleri gerçekleştirme, en küçük kardeşe yardım etme, kahramana yardım etme, cezalandırma gibi işlevlere sahiptir. Bu çalışma, cücelerin masallara olan etkisini ele almaktadır.

Bu bölümde yer alan dördüncü makale, Emine Varışoğlu Sarpkaya'nın “Hayal Perdesinin Cücesi: Bebe Ruhi” (s. 113-130) adını taşır ve okuru büyük bir karnavala davet eder. Bu da elbette ki çok sevilen “Hacivat ve Karagöz” adını taşıyan tipler karnavalıdır. Adı üstünde tipler karnavalı olma özelliğini taşıyan “Hacivat ve Karagöz” gölge oyununda birçok tip yer almaktadır ancak bu defa bu makalede sahnede “Beberuhi” vardır. İsmi duyunca hemen akla gelen, dedikoducu, laf taşıyıcı, bazı sesleri farklı telaffuz eden, peltek diliyle izleyiciyi güldüren cüce “Beberuhi” vardır.

Kitapta yer alan bu makalede Beberuhi'nin hayal perdesindeki yerine, sosyal ilişkilerine, onun müzikle olan alakasına, tasvirlerdeki görünümüne yer verilmiştir. Bu tür incelemelerde de “Kanlı Nigâr” ve “Ödüllü / Karagöz’ün Pehlivanlığı” adlarını taşıyan iki oyun üzerinden örnekler verilmiştir. Bu makalede, hayal perdesindeki cüce tipinin olumsuz bakışlara ve söylemlere maruz kaldığı görülmekle birlikte cüce tipine karşı bir ötekileştirme olmadığı gibi aksine cücelere sahip çıkıldığı ifade edilir.

Kulağına nareke eşliğinde “İndim Haleb’e bindim dolaba / Paraları verdim rakı şaraba / Yalelli yalelli yalelli yallelli / İhna ihna Bebe Ruhi” sözlü Beberuhi türküsü çalınсын isteyenler için bu makale okunmalıdır.

Beşinci makale, Bünyamin Tan’ın kaleme aldığı “Cüce Jeffrey” (s. 131-137) adlı yazısıdır. Bu çalışmada, *Maarif* mecmuasının V. cildinin 118. sayısının 224. sayfasında yer alan Mustafa Rauf adlı şahsın yazdığı “Cüce Cifri” adlı makaleye yer verilmiştir.

Altıncı ve son makale ise Yunus Alıcı’nın kaleme aldığı “Tanpınar’ın Çizdiği ‘Dev Yükünü Yüklenmiş Bir Cüce’ Portresi: Behçet Bey” (s. 139-180) adını taşımaktadır. Bilindiği gibi Behçet Bey, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın nehir roman tekniğiyle kaleme aldığı “Mahur Beste, Sahnenin Dışındakiler ve Huzur” adlı romanlarının üçünde de var olan bir şahsiyettir. Yazar, bu şahsiyeti inceleme merceğine almış ve “Mendebur Cüce” olarak şahsiyetini, mizacını, halini, tavrını, aşkını, arka planını, psikolojisini çok yönlü olarak incelemiştir. Bunlara ek olarak da ailesi ve çevresinin gözünden Behçet Bey’i yansıtmıştır. Evlat, damat, eş olarak Behçet Bey, hep dışlanmaya maruz kalmıştır. Bu sınırlarını cüceliğin çizdiği itibarsız hayata sahip, yalpalayarak da olsa onu sürdürmeye çalışan, her cüceye “sevimli” yakıştırması yapılırken bundan mahrum kalan Behçet Bey ile tanışmak isteyenler için Ahmet Hamdi Tanpınar’ın başta zikredilen üç eseri ve bu eserlerde Behçet Bey’e dikkatli bir bakışı okumak isteyenler için de bu makale ilgi çekici özellikler taşımaktadır.

Kitabın son bölümü “Söz Varlığında Cüce” başlığını taşımaktadır ve bu konuda kaleme alınmış iki makaleye yer verilmiştir. Bu makalelerin ilki Ceren Selvi’nin “Anadolu Ağzlarında Boy Kavramı ile İlgili Söz Varlığı” (s. 183-202) adını taşıyan makalesidir. Halk ağzı söz varlığından oluşan, Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan ve basılan *Derleme Sözlüğü*’nde geçen boy kavramı ile ilgili tüm sözcükler bu çalışmaya alınmıştır. Yazar, bu sözcükleri sınıflandırma yoluna gitmiştir. Bu sınıflandırma sırasıyla; boy ölçülerini ifade edenler, tür ismi ifade edenler ve olumlu/olumsuz anlam ifade edenler şeklindedir. Bu sınıflandırmaların içinde ise kısa boy, uzun boy, orta boyu ifade eden tüm sözcüklere ve aynı

zamanda eylem şeklinde sözcükler, boy terimini karşılayan sözcükler, aynı boyda olmayı ifade eden sözcüklere de yer verilmiştir.

Türkçenin zengin söz varlığını gösteren bu makale; küçükler, ada leylekleri, çekerekler, irişenler, cimcimeler, ibişler, yumurcaklar ve daha niceleri için ilgi çekici ve bilgilendirici bir çalışmadır.

Bu bölümün ikinci ve kitabın son makalesi, Emin Oba'nın kaleme aldığı "Kazakçada Ergejeyli 'Cüce' Sözcüğü" (s. 203-208) adını taşımaktadır. Yazar, "Ergejeyli" kelimesi ile Kazakçada günlük hayatta, deyimlerde, atasözlerinde, kalıplaşmış ifadelerde oldukça çok karşılaşıldığını ifade ederek bu sözcüğün "cüce" anlamına geldiğini dikkatlere sunmuştur.

Eski Türkçedeki ernek "parmak" sözcüğüne dayanmakta olan bu kelimenin Kazakçadaki kullanımlarını görmek için makale, önem arz etmektedir.

Bu kitap bizi kapağını açtığımız an belki de bir yerlerde var olan cüceler ülkesine bir yolculuğa sürüklemektedir. Bilgilendirici ve bir o kadar da güldürücü bu kitap; tarih, edebiyat alanında çalışma yapanlar için önemli bir kaynaktır.

Pireyi deve yapanlar, deveyi cüceden âlâ görenler, cüceye gülüp cücelikten çıkanlar, cüceleri görmek için gölge oyununa koşanlar, cücenin devleşen dağarcığına aşına olanlar için Türk kültürünün cüceye bakışını ele alan bu kitap kavram dünyasının çeşitlerini ortaya koyması bakımından dikkate değerdir. Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali'nin uzun zamandır yürüttüğü kavram çalışmalarına eklenmiş önemli bir parça olarak yine 2020 yılında yayınlanan Kürşat Efe imzalı Cüce Kitabı ile birlikte kavram çalışmalarının önemi de belirginleştirmektedir.